

Diensten moeten bijdragen aan de inhoud van de opleiding

Diensten moeten bijdragen aan de inhoud van de opleiding

de Jonge Specialist

Inhoud

Standpunt dienstbelasting	5
Adviezen aan juniorverenigingen	6
Adviezen aan aios	8

A(N)IOS Checklist⁷: ben je klaar voor de dienst?

Al vrij snel in je opleiding tot medisch specialist wordt jou als aios gevraagd om een avond-, nacht- of weekenddienst (ANW-dienst) te draaien. Bij veel a(n)ios roept dit onzekerheid op. Ze vragen zich af of ze hier al wel klaar voor zijn. Daarom heeft De Jonge Specialist de A(N)IOS Checklist ontwikkeld. Met dit evaluatieformulier kan je samen met je opleider vaststellen of je al klaar bent voor het zelfstandig draaien van ANW-diensten. Deze lijst is niet verplicht, zie het als een handig hulpmiddel, bij voorkeur als (een onderdeel van) een Korte Praktijk Beoordeling (KPB).

De Jonge Specialist heeft de grootst mogelijke zorg besteed aan de samenstelling van deze brochure.

Desondanks accepteert De Jonge Specialist geen aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden in de informatie, noch voor de eventuele schade, overlast of ongemak dan wel andersoortige gevolgen die voortvloeien uit of samenhangen met het gebruik van deze brochure.

— 01

Standpunt dienstbelasting

Alle artsen in opleiding tot medisch specialist krijgen te maken met werkzaamheden in de avond-, nacht- en weekenduren (ANW-diensten). Dit kan, afhankelijk van het type opleiding en de ervaring van de aios, bijdragen aan de opleiding, maar mag niet ten koste gaan van de essentiële opleidingsmomenten overdag. Het is belangrijk dat de kwaliteit van de opleiding leidend is. Aangezien de afgelopen jaren minder aios zijn ingestroomd, is de dienstbelasting per aios toegenomen. Immers: dezelfde hoeveelheid diensten wordt verdeeld over een kleiner aantal aios. Het is niet de verantwoordelijkheid en de taak van de aios om de bedrijfsvoering van de kliniek te waarborgen, ondanks dat continuïteit van het klinische proces een voorwaarde is om een kwalitatief hoogstaande opleiding te huisvesten. De inzet van aios tijdens diensturen moet daarom zo ingericht zijn, dat deze bijdraagt aan een opleidingsklimaat waarin de arts opgeleid wordt tot een hoogwaardige medisch specialist die klaar is voor de toekomst.

In dit document doen we aanbevelingen om de dienstbelasting evenwichtig in te richten en geven we praktijkvoorbeelden waarin de opleiding leidend is.

02

Adviezen aan juniorverenigingen

Percentage dienstbelasting in het opleidingsplan

Momenteel heeft een groot deel van de wetenschappelijke verenigingen geen vastgelegde afspraken rondom een (maximum of minimum) aantal diensten, compensatie of vergoedingen hiervan tijdens de opleiding of opleidingsonderdelen. De Jonge Specialist vindt dat elke juniorvereniging afspraken in het opleidingsplan zou moeten maken met de wetenschappelijke vereniging die betrekking hebben op een goede balans tussen de hoeveelheid diensten en de kwaliteit en continuïteit van de opleiding. Besluit landelijk wat de minimale opleidingstijd per aios per week is om een kwalitatief hoogstaande opleiding met voldoende opleidingsmomenten te genieten. Dit leidt automatisch tot een maximale acceptabele dienstbelasting inclusief compensatie voor jouw vakgebied, waarbij opleidingsmomenten en continuïteit van stages voldoende gewaarborgd zijn.

Tip: Denk hierbij ook goed na over welk aantal uren dit percentage wordt berekend, want daar ontstaat de discussie vaak. Wij adviseren het werkelijk aantal gewerkte uren per week/tijdvak of de overeengekomen arbeidsduur in de arbeidsovereenkomst.

Beschrijf diensten in het opleidingsplan

Het doen van ANW-diensten hoort dus bij het werk, en vergt specifieke competenties die in de opleiding aan bod moeten komen. De Jonge Specialist vindt dat in elk landelijk opleidingsplan daarom de leerdoelen, competenties en het daarbij vereiste beheersingsniveau beschreven moeten zijn. Sommige opleidingsplannen kennen een EPA 'dienst doen', zodat de bekwaamheid voor de dienst onderdeel is van het opleidingstraject. Ook de passende 'onderhoudsinspanning' die competenties behoeven, die de aios al tijdens de opleiding heeft leren beheersen, moeten daarbij beschreven zijn. Aan de hand van deze beschrijvingen

in het opleidingsplan kan voor iedere aios individueel worden bekeken in welke mate diensten een zinvolle invulling van opleidingstijd zijn en blijven, wat kan variëren gedurende de opleiding.

Tip: zet je achterban aan om in opleidings- en beoordelingsgesprekken met de opleider het competentieniveau te bespreken en de opleidingsmomenten in de diensten te evalueren, om de invulling van de diensten daarop te kunnen aanpassen.

Roosters die voldoen aan regelgeving

Veel aios weten niet of hun rooster voldoet aan de geldende Arbeidstijdenwet en de cao waar zij onder vallen. De Jonge Specialist heeft hier de Roostercheck¹ voor ontwikkeld. A(n)ios kunnen hun rooster laten toetsen wanneer zij lid zijn van De Jonge Specialist. Afdelingen waar roosters niet voldoen aan de regelgeving kunnen advies krijgen om deze zaken op orde te krijgen en het gesprek met de opleider aan te gaan. Voor meer informatie over definities van en soorten diensten verwijzen wij naar de brochure van DJS².

Tip: wijs de achterban op het lidmaatschap van De Jonge Specialist en de bestaande regels in de cao en Arbeidstijdenwet. Zo mag je tijdens bereikbaarheidsdiensten (24 uur) maximaal 13 uur werk verrichten. Is dit structureel meer dan 13 uur, dan moet de dienst omgezet worden in een roosterdienst. Let hierbij ook goed op het totaal aantal uur als de bereikbaarheidsdienst in gaat na een normale werkdag. Ook staan er in de cao maxima voor het aantal diensturen per jaar en het aantal onafgebroken diensturen. Goed geïnformeerde aios gaan het gesprek met de opleider makkelijker aan.

02

Adviezen aan aios

- » Zorg dat de dienstbelasting in redelijke verhouding staat tot jouw opleidingsmomenten, waarbij je een goede balans hebt afgesproken met jouw opleider tussen de leermomenten in de dienst versus de leermomenten overdag. Afhankelijk van de leermomenten in de dienst kun je een bepaalde dienstbelasting vaststellen waarbij je rekening houdt met compensatie van dienst. In sommige specialismen zijn hier landelijk afspraken over gemaakt die in elke kliniek nageleefd moeten worden. Als dit niet zo is, maak deze afspraken dan zelf of als gehele aios-groep met de opleider, waarbij dit kan verschillen per specialisme en variëren binnen een opleidingskliniek.

Tip: bespreek met je opleider wat de leermomenten in de dienst zijn versus de leermomenten overdag, en bepaal op basis daarvan wat het dienstpercentage voor een bepaalde periode zou moeten zijn. Dit kan afwijken per fase van de opleiding of per stage. Denk hierbij ook aan mogelijk verlies van opleidingsmomenten overdag, bijvoorbeeld na een drukke bereikbaarheidsdienst of door verlies in continuïteit van je stage.

- » Zorg dat gemaakte afspraken over dienstbelasting gehandhaafd (kunnen) worden.

Tip: Bereken wat de minimale bezetting is om het dienstrooster rond te krijgen, zonder dat jouw opleidingsmomenten (en eventueel vastgestelde maximale dienstbelasting) in het geding komen. Gebruik hiervoor eventueel het TOKIO model³ om je te helpen.

Tip: Blijf gemaakte afspraken over diensten en compensatie evalueren met de opleider en de a(n)ios-groep, zeker als de a(n)ios-bezetting verandert.

- » Zorg dat jouw dienstrooster voldoet aan de geldende Arbeidstijdenwet en de cao waar jij onder valt. De periode waarover jouw arbeidstijd wordt berekend, is vastgelegd in de cao en Arbeidstijdenwet. Het betreft een gemiddelde over een bepaald aantal weken. Voor meer informatie over definities van en soorten diensten verwijzen wij naar de brochure van DJS4.

Tip: nodig De Jonge Specialist uit voor een workshop aan jouw afdeling over de bestaande regels in de cao en Arbeidstijdenwet. Zo mag je tijdens bereikbaarheidsdiensten (24 uur) maximaal 13 uur werk verrichten. Is dit structureel meer dan 13 uur, dan moet de dienst omgezet worden in een roosterdienst. Ook staan er in de cao maxima voor het aantal diensturen per jaar en het aantal onafgebroken diensturen.

Tip: laat je rooster toetsen⁵ door De Jonge Specialist.

- » Zorg voor een goede compensatieregeling van ANW-diensten in geld of tijd voor gemaakte uren in de dienst. Let hierbij op vastgelegde rechten in bijvoorbeeld de cao. Neem contact op met De Jonge Specialist als je wilt weten waar je recht op hebt.

Tip: heb je afdelingsspecifieke afspraken gemaakt met je opleider/staf over compensatie, zorg dan dat je die afspraken vastlegt inclusief waarop de compensatie gebaseerd is. Op die manier zorg je ervoor dat de afgesproken compensatie naar rato gelijk blijft als de bezetting van de aios-groep in de toekomst onverhoopt minder wordt.

Tip: Zorg voor een universele compensatieregeling na bereikbaarheidsdiensten. Waak voor flexibele compensatie direct na de dienst afhankelijk van de gemaakte uren, zodat je niet hoeft te bewijzen hoeveel je hebt gewerkt en of je compensatie verdient.

- » Gebruik de pauzetijden en maaltijdvergoedingen tijdens de dienst waar je recht op hebt. Dit is in de cao en Arbeidstijdenwet vastgelegd. Dit maakt je dienst minder belastend, waardoor je fit blijft en leermomenten optimaal benut kunnen worden.

Concrete praktijkvoorbeelden waarin de opleiding leidend is

- Tijdens de intensive care stage van mijn opleiding heb ik afspraken gemaakt met de opleider om alleen diensten te doen op de intensive care. Hierdoor verhoogde het aantal opleidingsmomenten in de stage: in de dienst gebeuren vaak bijzondere dingen en stel je andere prioriteiten in de zorg dan overdag.
- In ons ziekenhuis hebben we de afspraak gemaakt dat aios geen dienst doen tijdens de polikliniek stage. Hiermee wordt de continuïteit op de polikliniek gewaarborgd en kan de aios zelf alle follow-up en aanvullende diagnostiek van zijn eigen patiënten vervolgen. Een win win situatie waarbij de patiënt dezelfde zorgverlener heeft, de zorg niet overgedragen hoeft te worden aan een collega en de aios een eigen behandelplan schrijft waar feedback op gegeven wordt door de opleider en dus een verhoogd leerrendement ontstaat.
- Binnen onze vakgroep hebben we de afspraak dat aios na een bereikbaarheidsdienst worden ingedeeld voor administratieve taken. Zo spelen wij in op de onvoorspelbare drukte tijdens een bereikbaarheidsdienst. Na een drukke dienst kan de aios opleidingsmomenten de volgende dag niet goed benutten. Terwijl na een rustige dienst de aios een goede nachtrust heeft gehad en dus wel graag wil werken. Administratieve taken kunnen gemakkelijk verplaatst worden, zodat de aios optimaal ingezet kan worden voor de patiëntenzorg en opleiding.
- Vermindering van het aantal aios in opleiding en minder poppetjes op de werkvloer (door bijvoorbeeld parttime werken, verlof, ziekte of stages elders) kunnen ervoor zorgen dat de werkdruk per aios toeneemt, en dat de bezettingsgraad te laag wordt om roosters sluitend te maken. In onze vakgroep nemen de stafleden zowel voor- als achterwacht op zich in drukke perioden, of zij draaien volledig mee in het dienstrooster. Als we er dan nog niet uitkomen, nemen we contact op met ziekenhuizen uit de regio waarbij we samen naar oplossingen kijken om de roosters wel kloppend te maken. Hier werken zowel stafleden, anios als aios aan mee.

Lidmaatschap DJS

Wist je dat leden van De Jonge Specialist op ieder moment (juridische) hulp kunnen vragen bij bovenstaande vraagstukken, gratis hun rooster kunnen laten checken en op maat juridisch en individueel advies kunnen krijgen? Word nu lid⁶ en krijg minimaal de helft vergoed van je werkgever.

Diensten definities

Wat is een dienst?

Een dienst valt buiten de reguliere werktijden, zeg maar de zogenaamde kantooruren. En het karakter van een dienst is dat er werkzaamheden worden verricht die niet kunnen wachten tot de dag van morgen. Het gaat om acute zorg. Aios hebben te maken met verschillende type diensten. Het meest gangbaar zijn avond-, nacht- en weekenddiensten. Daarnaast zijn er diensten waarbij aios aanwezig moeten zijn op de locatie of telefonisch bereikbaar moeten zijn. Wanneer een dienst ingaat, verschilt per cao. Ook de exacte uitleg van dienst kan verschillen per cao. Hieronder de algemene definities:

Aanwezigheidsdienst

Een aaneengesloten periode van ten hoogste 24 uur waarin de werknemer, zo nodig naast het verrichten van de ingeroosterde werkzaamheden als aios, verplicht is fysiek op de arbeidsplaats aanwezig te zijn en om op oproep zo spoedig mogelijk werkzaamheden te verrichten.

Bereikbaarheidsdienst

Een aaneengesloten periode van ten hoogste 24 uur waarin de werknemer, zo nodig naast het verrichten van de ingeroosterde werkzaamheden als aios, verplicht is om bereikbaar te zijn en op oproep zo spoedig mogelijk werkzaamheden te verrichten.

Nachtdienst

Wanneer er meer dan 1 uur tussen 00.00 uur 's nachts en 06.00 uur 's ochtends wordt gewerkt is dit een nachtdienst. Indien een aanwezigheidsdienst uitloopt in de nacht betekent dit niet dat deze dienst wordt beschouwd als een nachtdienst. Ook op het nachtelijk verrichten van arbeid vanuit een oproep tijdens een bereikbaarheidsdienst is de regeling voor nachtarbeid niet van toepassing.

Wist je dat aios dit het belangrijkste vinden in de dienst...

- Supervisie tijdens de dienst moet laagdrempelig bereikbaar zijn, voldoende kennis over de breedte van het vak hebben (niet alleen superspecialist) en een veilig opleidingsklimaat bieden (fouten, onzekerheden en vragen zijn bespreekbaar)
- Het dienstrooster moet voldoen aan de Arbeidstijdenwet en cao, inclusief compensatie volgens de regels.
- De overdracht moet plaatsvinden binnen de werkdag van de aios.
- Het vaststellen van een maximumpercentage waarin dienst gedaan moet worden per maand is heel belangrijk.
- Organisatorische ondersteuning moet aanwezig zijn tijdens de dienst.
- Leermomenten tijdens de dienst nemen af gedurende de opleiding.
- Aios willen niet dat aanpassingen in het rooster zorgen voor een hogere dienstfrequentie.
- Bereikbaarheidsdiensten vormen een grote belemmering in sociale en persoonlijke activiteiten van aios.
- Roosters maken een verantwoordelijkheid is van de instelling en opleider, niet van de aios.
- Aios hebben recht op pauze tijdens de dienst. Ook is de instelling verplicht een maaltijdvergoeding te geven bij een aanwezigheidsdienst, of een maaltijd aan te bieden uit de ziekenhuisrestaurantie.

Vragen/opmerkingen?

Wij begrijpen dat het niet altijd makkelijk is zaken rondom diensten en dienstbelasting te bespreken met je opleider of afdelingshoofd. We adviseren je daarom om samen met de gehele aios-groep of assistenten-groep dit gesprek aan te gaan. Als je vragen hebt over diensten, jouw dienstbelasting of andere zaken, neem dan contact op met het AIOS Meldpunt van De Jonge Specialist via info@dejongespecialist.nl of via 088 13 44 122.

Noten

1. <https://www.dejongespecialist.nl/dienstverlening/roostercheck/default.aspx>
2. <https://www.dejongespecialist.nl/publicatiebestanden/Brochure%20arbeidsijden%20voor%20aios%20en%20anios.pdf>
3. <https://www.medischevervolgopleidingen.nl/tokio-traject-en-model>
4. <https://www.dejongespecialist.nl/publicatiebestanden/Brochure%20arbeidsijden%20voor%20aios%20en%20anios.pdf>
5. <https://www.dejongespecialist.nl/dienstverlening/roostercheck/default.aspx>
6. <https://www.dejongespecialist.nl/lidmaatschap/voordelen/default.aspx>
7. <https://www.dejongespecialist.nl/dienstverlening/aioevaluatie/default.aspx>

niveau
5

niveau 16 1
Uitgang Station Binnendijk
A B 10-15
9 A B 10-15

de Jonge Specialist

 powered by:

 Federatie
Medisch
Specialisten

 lad
Landelijk Vereniging van
Arts in Ouderdom

Mercatorlaan 1200
Postbus 20057
3502 LB Utrecht

info@dejongespecialist.nl
www.dejongespecialist.nl
 @jongespecialist